

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-618

9.6.2026

VIS FORSIKRING GJENSIDIG

Bygning - innbo (kombinert)

Erstatningsoppgjør – sopp og råteskader – tilleggsavgjørelse?

Sikrede oppdaget fukt i boligen og engasjerte M, som påviste forhøyede fuktverdier og muggsopp i flere kjellerrom. Foretaket avsto først kravet, da de innsendte bildene viste misfarging forårsaket av mugg- og svertesopp, forhold som falt utenfor forsikringens dekning. Etter at sikrede oversendte nye bilder som viste råtesopp, rekvirerte foretaket takstmann. Første rapport avdekket tømmer-sopp og svertesopp, men ingen skader som krevde tiltak utover overflatebehandling, og foretaket tilbød kr 7 000 for rengjøring. Sikrede fremsendte deretter en video som viste økt råteomfang, og foretaket innhentet en ny takstrapport. Denne påviste råte i yttervegger i trimrom, badstue og bod. Foretaket dekket disse skadene, men avsto dekning for tidligere registrert fukt og muggsopp som ikke utgjorde ekte hussopp. Det ble fremsatt et totalt oppgjørstilbud på kr 143 918 samt kr 2 000 for prøvetaking. Sikrede innhentet senere en ny rapport fra M som viste muggsopp og gråråte i soverommet, og krevde dekning også for disse skadene. Foretaket fastholdt at tilbudet kun omfattet råteskadene i kjelleren, og at øvrige forhold lå utenfor forsikringens dekningsomfang. Nemnda kom i FinKN 2026-20 til at gråråten i gangen hadde påført skade på materialet i soverommet, og at disse skadene var omfattet av forsikringsdekningen. Foretaket anmodet om gjenåpning av saken under henvisning til at sikrede var gitt medhold i et forhold som ikke var omfattet av forsikringen. Den påviste gråråten var forårsaket av muggsopp og ikke av «råtesopp», som var dekket etter vilkårene. Sikrede anførte på sin side at nemnda hadde kommet til et korrekt resultat, og at det ikke forelå grunnlag for å omgjøre avgjørelsen. Nemndas flertall kom til at saken måtte tas til ny behandling, og at gråråten som ble avdekket i soverommet var en nedbryting av tremateriale som følge av muggsopp, som var unntatt dekning.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om ytterligere erstatning for sopp- og råteskade i kjeller.

Sikrede hadde tegnet råte- og skadedyrforsikring med bl.a. følgende vilkår:

4. Skader som erstattes

4.1 Skade på bygning (nedbrytning av materialer) som skyldes råtesopper.

4.2 Skade på bygning som skyldes dyr.

...

5 Skader som ikke erstattes

5.1 Råteskade på dører, vinduer og lekter på yttervegg/tak og alt annet utvendig treverk.

5.2 Blåved, muggsopp eller andre forhold som bare er skjemmende for bygningens utseende.

...

5.5 Kostnader til kontroll, vedlikehold, forbedringer og behandling av forebyggende karakter, herunder sikring av bygningen mot skadedyr.

...

6 Skadeoppgjør

...

6.3 Skade- og verdiansettelse

Skade på bygning settes til kostnadene ved reparasjon til samme – eller i det vesentlige samme – stand som før skaden inntraff, beregnet etter kostnadene på skadedagen.

I avgjørelse fra Finansklagenemnda Skade av 8.1.26 (FinKN 2026-20) konkluderte nemnda med at gråråten i gangen hadde forårsaket skade på materialet i soverommet, og at disse skadene var omfattet av forsikringsdekningen. Fra avgjørelsen hitsettes:

Spørsmålet er om sikrede har krav på ytterligere erstatning for råte- og soppskader under trapp og på soverommet i kjelleren.

Sikredes forsikring dekker '[s]kade på bygning (nedbrytning av materialer) som skyldes råtesopper', men ikke 'muggsopp eller andre forhold som bare er skjemmende for bygningens utseende', jf. pkt. 5.2.

Begrepet 'skade' betyr en negativ fysisk innvirkning på den forsikrede gjenstand. En slik forståelse er nå stadfestet av Høyesterett i HR-2024-2040-A avsnitt 51:

Begrepet 'skade' betyr en negativ fysisk innvirkning på den forsikrede gjenstand. Skaden inntreffer når årsaken eller påvirkningen materialiserer seg i negative fysiske konsekvenser på gjenstandens materiale, overflate, konstruksjon eller struktur, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 252. Denne forståelsen av skadebegrepet er innarbeidet i nemndspraksis, se Finansklagenemndas avgjørelser. FinKN-2019-354, FinKN-2020-640 og FinKN-2024-424.

Dette betyr at tilstedeværelse av sopp ikke er tilstrekkelig til å utløse forsikringen. Soppen må ha ført til negativ fysisk innvirkning på bygningskonstruksjonen, dvs. at soppen må ha begynt nedbrytning av materialet, jf. også formuleringen i vilkåret. Derimot er det ikke noe krav til hvor langt nedbrytningen må være kommet så lenge negativ fysisk virkning på materialet kan konstateres.

Etter det opplyste er det ikke fremlagt takstrapporter, analyser fra M eller annen fagkyndig dokumentasjon som bekrefter forekomst av råteskader under trappen. Slik saken er opplyst er det derfor ikke oppstått negativ fysisk innvirkning som kan gi grunnlag for erstatning i dette området.

Spørsmålet er da om sikrede har sannsynliggjort at det er oppstått skader ved sopp på soverommet.

Nemnda forstår saken slik at sikrede har fjernet samtlige vegger mot lecaveggen på soverommet, men at enkelte materialprøver er bevart og oversendt M for analyse. Ifølge analyserapport av 23.7.24 påviste undersøkelsen overflateskader forenlig med gråråte på de sider av materialene som vendte mot papp og mur på samtlige prøver.

Sikrede har fremlagt rapport fra M:

Det er funnet overflateskader av gråråte på siden som vender mot papp/muren på alle prøver, i tillegg til moderat til rik vekst av muggsopp. Årsaken til soppveksten er trolig fuktinnsig fra terreng.

Per i dag har gråråteskadene ikke forårsaket svekkelser i trekonstruksjonen, men det er fare for at skadene vil utvikle seg over tid hvis ikke fukttilgangen stanses, og spesielt hvis svillene ikke er fuktsikret mot betongsålen. Dette må avklares på stedet.

Etablerte muggsoppskadene bak stenderne er vanskelig å fjerne uten demontering av trekonstruksjonen, og disse vil kunne påvirke innneklimaet negativt. Forhold under gulvbelegget må kontrolleres ved avdekking og prøvetaking mot betongsålen.

Ut fra dette har gråråten i gangen påført skade på materialet i soverommet, men det dreier seg ikke om svekkelser i trekonstruksjonen. Vilåårene stiller imidlertid ikke krav om at konstruksjonen skal være svekket. Negativ fysisk innvirkning på materiale, eller «nedbryting» er tilstrekkelig. Disse skadene er derfor omfattet av forsikringen.

Foretaket anmodet om gjenåpning av saken 16.1.26, under henvisning til at sikrede var gitt medhold i et forhold som ikke var omfattet av forsikringen. Den påviste gråråten var forårsaket av

muggsopp og ikke av «råtesopp», som var dekket etter vilkårenes pkt. 4.1. Det ble videre vist til at forsikringen oppstilte unntak i pkt. 5.2 for «muggsopp eller andre forhold som kun var skjemmende for bygningens utseende», og at det ifølge rapporten forelå liten eller ingen grad av strukturell nedbrytning i materialet.

Sikrede anførte 29.1.26 at nemnda hadde kommet til riktig resultat. Det ble gjort gjeldende at gråråte utgjorde nedbrytning og dermed mer enn et rent skjemmende forhold, slik at unntaket i vilkårenes pkt. 5.2 ikke kom til anvendelse. Videre fremhevet sikrede at gråråte ikke utelukkende ble forårsaket av muggsopp, men også av andre mikroorganismer som kunne bryte ned treverk, noe som ble støttet av forskning og foretakets egne beskrivelser. Det ble vist til FinKN 2021-126, hvor det ble lagt til grunn at det var tilstrekkelig at nedbrytning hadde begynt, og at vilkårene ikke oppstilte unntak for bestemte typer råtesopper. Sikrede poengterte også at vilkårene for gjenåpning ikke var oppfylt, da foretaket ikke hadde fremlagt nye vesentlige opplysninger, jf. pkt. 17 i saksbehandlingsreglene for Finansklagenemnda.

Foretaket presiserte 10.2.26 at forsikringen kun dekket skader forårsaket av råtesopper, mens gråråte skyldtes muggsopp eller andre mikrosopper som ikke ble regnet som råtesopper i faglitteraturen. Nemndas tidligere vurdering i FinKN 2021-126 hadde ikke tatt tilstrekkelig hensyn til denne forskjellen, og foretaket mente derfor at nemnda hadde lagt feil faktum til grunn, noe som ga grunnlag for å gjenåpne saken.

Sikrede gjentok 12.2.26 at vilkårene for gjenopptakelse ikke var oppfylt, og at saken derfor ikke kunne gjenåpnes. Det ble vist til at gråråte/mykråte ble forårsaket av sekksporesopper, herunder arter som *Xylaria*, som også kunne medføre annen vednedbrytning, og at slike sopper ikke ble ansett som muggsopp. Videre ble det vist til forskning som underbygget at gråråte skyldtes ulike typer råtesopper, slik at det ikke forelå grunnlag for foretakets avgrensning. Det ble også anført at et eventuelt unntak for gråråte måtte fremgå uttrykkelig av vilkårene.

Sikrede har i det vesentlige anført at nemnda har kommet til riktig resultat, og at det ikke er grunnlag for å omgjøre avgjørelsen.

Foretaket har i det vesentlige anført at nemnda må omgjøre avgjørelsen under henvisning til at sikrede har fått medhold i et forhold som ikke er omfattet av forsikringen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om FinKN 2026-20 skal tas til ny behandling.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener saken må tas til ny behandling.

Nemnda la i FinKN 2026-20 til grunn at «gråråte» på boligens soverom var forårsaket av råtesopp, som var omfattet av forsikringens pkt. 4.1. Foretaket anmodet om gjenåpning av saken 16.1.26 og anførte at gråråten var forårsaket av muggsopp og ikke av råtesopp. Foretaket viste til at forsikringen hadde unntak i pkt. 5.2 for «muggsopp eller andre forhold som kun var skjemmende for bygningens utseende», og at det ifølge rapporten forelå liten eller ingen grad av strukturell nedbrytning i materialet.

Adgangen til å gjenåpne en sak er regulert i saksbehandlingsreglene pkt. 17:

Gjenåpning forutsetter at den som begjærer gjenåpning legger fram nye vesentlige opplysninger som anses av betydning for sakens utfall og som ikke tidligere kunne ha vært fremlagt.

Flertallet kan ikke se at foretaket har fremlagt «nye vesentlige opplysninger» som ikke tidligere kunne vært fremlagt.

Saksbehandlingsreglene pkt. 18 gir imidlertid også hjemmel til å korrigere feil:

Sekretariatet kan rette åpenbare skrive- og regnefeil, samt andre sammenlignbare tydelige feil, i avgjørelser fra sekretariatet og nemndene. Sekretariatet kan beslutte at avgjørelsen, som følge av feilen, skal tas til ny behandling.

Ifølge sekretariatet fremstår det som uklart hvorvidt nemndas avgjørelse bygger på en forståelse av at gråråte er omfattet av råtesoppbegrepet i vilkårene. Sekretariatet legger derfor frem saken for nemnda på nytt for en «tilleggsuttalelse». Flertallet forstår dette slik at det ikke dreier seg om gjenåpning, men «retting» av en «tydelig feil», jf. FinKN 2021-694 og 2021-695, hvor retteadgangen er benyttet, og FKN 2010-410, hvor nemnda retter en avgjørelse pga. misforståelse av faktum uten at det er henvist til saksbehandlingsreglene.

I FinKN 2026-20 har nemnda ikke sondret mellom «gråråte» som er en type soppskade, og den aktuelle typen sopp som er årsaken til gråråten. Nemnda har derfor likestilt «gråråte» med råtesopp, som er dekket av forsikringen. Ved ny gjennomgang av den fremlagte dokumentasjonen ser flertallet at dette bygger på en misforståelse av faktum. Gråråte er betegnelsen på nedbrytning av trematerialer forårsaket av enkelte arter muggsopp eller andre mikrosopp, men ikke soppen som skadeårsak i seg selv. Den fremlagte dokumentasjon viser ikke forekomst av råtesopp, som er dekket av forsikringen, men derimot forekomst av muggsopp, som er unntatt.

Nemndas avgjørelse beror derfor på en sammenblanding av gråråte og råtesopp som må regnes som en «tydelig feil» i relasjon til saksbehandlingsreglenes pkt. 18. Ved ny behandling ser flertallet at gråråten som ble avdekket i soverommet er en nedbrytning av tremateriale som følge av muggsopp, som er unntatt.

Sikrede har vist til at gråråte/mykråte ble forårsaket av sekksporesopper, herunder arter som Xylaria, som også kunne medføre annen vednedbrytning, og at slike sopper ikke ble ansett som muggsopp. Dette kan likevel ikke ha betydning når det kun var muggsopp som var dokumentert i det aktuelle rommet. Sikrede viser også til at et eventuelt unntak for gråråte måtte fremgå uttrykkelig av vilkårene. Flertallet mener det fremgår klart at skader som følge av muggsopp er unntatt, og da må unntaket omfatte gråråte som følge av muggsopp.

Mindretallet legger til grunn at flertallet her foretar en «ny vurdering av sakens faktiske eller rettslige grunnlag etter at foretaket i ettertid har utdypet eller presisert sitt syn». Flertallet mener det ikke er tale om noen ny vurdering av sakens rettslige eller faktiske grunnlag, men om å rette en sammenblanding av to begreper som i utgangspunktet har klart forskjellig innhold. Mindretallet sier videre at retteadgangen ikke gjelder fordi «nemnda har forstått begrepet gråråte annerledes enn foretaket mener er riktig». Flertallet mener det ikke dreier seg om foretakets tolkning av et begrep, men om hvordan dette begrepet generelt er definert.

Konsekvensen av manglende retting pga. en slik misforståelse ville i denne saken være at foretaket tvinges inn i en kostnadskrevende rettsak pga. en klar feil fra nemnda, og flertallet kan ikke se at dette er fornuftig ressursbruk. FinKN 2026-20 rettes i samsvar med dette.

Nemndas mindretall, Hege Sundby, bemerker:

Mindretallet er ikke enig med flertallet i at det er grunnlag for å rette avgjørelsen eller ta saken til ny behandling etter Finansklagenemndas saksbehandlingsregler nr. 18.

Mindretallet er enig med flertallet i at vilkårene for gjenåpning etter saksbehandlingsreglene nr. 17 ikke er oppfylt. Foretaket har ikke fremlagt nye vesentlige opplysninger som ikke tidligere kunne vært fremlagt.

I motsetning til flertallet mener mindretallet at saken heller ikke kan behandles etter saksbehandlingsreglene nr. 18. Bestemmelsen gir adgang til å rette åpenbare skrive- og regnefeil, samt andre sammenlignbare tydelige feil. Etter mindretallets syn er denne adgangen ment for klare og objektivt konstaterbare feil, og ikke for en ny vurdering av sakens faktiske eller rettslige grunnlag etter at foretaket i ettertid har utdypet eller presisert sitt syn.

Nemndas opprinnelige avgjørelse bygget på de opplysninger partene hadde fremlagt, og på nemndas forståelse av vilkårene og den foreliggende dokumentasjonen. At foretaket etter avgjørelsen anfører at nemnda har forstått begrepet gråråte annerledes enn foretaket mener er riktig, innebærer etter mindretallets syn ikke en slik tydelig feil som kan rettes etter nr. 18.

Dersom nr. 18 brukes i en situasjon som dette, vil rettingsadgangen i realiteten kunne fungere som en utvidet adgang til omgjøring eller ny behandling av nemndas materielle vurdering. Det går etter mindretallets syn lenger enn bestemmelsen gir grunnlag for.

På denne bakgrunn mener mindretallet at resultatet i det opprinnelige vedtaket bør bli stående, og at sikre de gis medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).